

YÜKSEK OKULLARINA SINAVSIZ GEÇİŞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd.Doç.Dr. Abdülkadir TUNÇ

ZKÜ.Alaplı Meslek Yüksek Okulu Müdür Yardımcısı-Öğretim Üyesi
E-Posta: abdulkadir.tunc@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmada, meslek yüksek okullarının gelişimi, YÖK/Dünya Bankası Endüstriyel Eğitim Projesi, MYO'larına sınavsız geçiş ve sınavsız geçişin değerlendirilmesi üzerinde durulmuştur. Sınavsız geçişle MYO'larının kontenjanlarının dolmadığı Mesleki ve Teknik Ortaöğretimden sınavsız geçiş yapan öğrencilerin yetersiz ve isteksiz olduğu anlaşılmıştır.

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim yönetmeliklerinin ve sınavsız geçişin yeniden gözden geçirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Meslek yüksek okulları, sınavsız geçiş.

THE EVALUATION OF EXAM-FREE TRANSFER INTO THE VOCATIONAL SCHOOLS OF HIGHER EDUCATION

ABSTRACT

In this work the evaluation of the progress of vocational schools of higher education, the Association of Higher Education (YÖK)/industrial education project of the Bank of the World and the students' transfer with no exams to the vocational schools of higher education are studied on. The quota of these above mentioned schools is observed not to have been filled via this system, and the students transferred from vocational and technical schools in secondary education are observed to be insufficient and reluctant.

It is suggested that governing statute of vocational and technical schools in secondary education should be revised.

Keywords: Vocational Schools of Higher Education, Transfer with no exam.

1. GİRİŞ

Dünyada gelişen teknolojinin ihtiyacı olan ara insan gücünün karşılanabilmesi için 20.yüzyılda ABD’de başlayan ön lisans uygulamaları 1960’lı yıllarda pek çok ülkede gelişip uygulanmaya başlamıştır (Akpınar, 2003:10).

Türkiye’de ara insan gücünü yetiştirmeye çalışan tekniker ve yüksek tekniker okulları 1954 yılından itibaren sanat enstitüleri bünyesinde kurulmuş, 1965 yılında öğrencilerin mühendis olma istemiyle boykota başlamaları sonucu 1973 yılında kapatılmıştır. 1975 yılında yeni bir yapılanma ile MEB Yaykur Örgün Öğretim Dairesi Başkanlığına bağlı meslek yüksek okulları (MYO) açılmaya başlamıştır. İlk etapta genelde sanayinin yoğun olduğu yörelerde açılan MYO mezunlarına, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 26.02.1982 gün ve 300-1982.82 sayılı teklifi ve MEB’in 10.03.1982 gün ve 300/805 sayılı olurları ile Teknik Programlar Bölümü mezunlarına “Tekniker”; İktisadi ve İdari Programlar Bölümü mezunlarına “Meslek Elemanı” ünvanı verilmiştir. 1982 yılında sayıları 51’e yükselen meslek yüksek okulları, 20 Temmuz 1982 tarihinde 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (bu kararname, 28.03.1983 tarih ve 2809 sayılı Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilat Kanunu ile değiştirilmiştir) ile üniversiteler bünyesine alınmıştır.

2. ÜNİVERSİTE BÜNYESİNDEKİ MESLEK YÜKSEK OKULLARI

2547 Sayılı Yasa ile üniversiteler bünyesine alınan MYO’ları da hem yörenin özelliğine göre ara insan gücü gereksinimini karşılamak, hem de yüksek öğretim eğitimi alma talebindeki öğrenci yoğunluğunu azaltmak üzere Türkiye geneline yayılmıştır.

2003-2004 öğretim yılı itibarı ile devlet üniversitelerine bağlı 448, vakıf üniversitelerine bağlı 25 ve vakıf tüzel kişiliğine bağlı 1 olmak üzere faal durumda toplam 474 MYO bulunmaktadır. MYO öğrencilerinin üniversitede örgün öğretimdeki payı %28.98, tüm yüksek öğretim sistemi içindeki payı %31.61’e ulaşmıştır (YÖK, 2004).

3. YÖK/DÜNYA BANKASI ENDÜSTRİYEL EĞİTİM PROJESİ

MYO mezunlarının istihdam alanlarının, özelleştirmenin devam ettiği Türkiye’de özel sektöre kaymakta olduğu söylenebilir. Özel sektörün gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünün MYO’larınca yetiştirilebilmesi için MYO’larının nitelik açısından geliştirilmesi amacı ile YÖK; 16 Nisan 1984 tarihinde Dünya Bankası destekli, ilk etapta 8 MYO’nu kapsayan I.Endüstriyel Eğitim Projesini başlatmıştır. II.Endüstriyel Eğitim Projesi ile de proje okullarının sayısı 30’a çıkarılmış, gelişen teknolojiye paralel olarak yeni programlar açılmıştır. Proje çerçevesinde bu okullarda görev yapan öğretim elemanları, yöneticileri yurt içinde, yurt dışında hizmet içi eğitime alınmış, okulların gereksinim duyduğu makine, araç, gereç sağlanmıştır. Uygulanan öğretim planları 4-5 yılda bir gözden geçirilerek değişen koşullara uygun hale getirilmeye çalışılmıştır.

YÖK ile İstanbul Sanayi Odası Vakfı (İSOV) arasında 1997 yılında imzalanan YÖK-İSOV Sanayi İşbirliği Protokolü gereğince endüstriyel eğitim projesindeki MYO'larının öğretim elemanları çeşitli kuruluşlarda endüstri deneyimlerini artırma çalışmalarına alınmışlardır.

Proje dışında kalan MYO'larının durumlarının ise pek iç açıcı olduğu söylenemez. Bu MYO'larının bazılarının kendilerine ait binaları bulunmamakta, bir kısmı başka okul ve kurumlarla aynı binayı paylaşarak eğitim-öğretime devam etmektedirler. Bu MYO'larının atölye ve laboratuvarları, endüstrinin uyguladığı teknolojiye uygun olarak donatılmamışlardır (MEB-YÖK, 2002).

4. MESLEK YÜKSEK OKULLARINA SINAVSIZ GEÇİŞ

20.yüzyılın sonlarında teknolojideki hızlı gelişmeler, pazarların küreselleşmesi, iletişim, bilgi alışverişi, ulaşımın artması ve serbest ticaret engellerinin kaldırılması yönündeki gelişmeler; ülkelerin ulusal ekonomilerini etkileyerek rekabeti ön plana çıkarmıştır. Ülkelerin işletmelerinin mal ve hizmet üretiminde ihtiyacı olan işgücünün gerek nitelik, gerekse nicelik bakımından en az kaynak kullanılarak yeterli hale getirilmesi kaçınılmaz olmuştur.

Gelişmiş ülkelerin çoğunda ön lisans okullarındaki öğrencilerin yüksek öğretim içindeki oranı %30'un üzerindedir. Bu oran Avusturalya'da %66, Singapur'da %63, Japonya'da %44, ABD'de %37 iken, ülkemizde ise MYO'larının örgün öğretimdeki payı %28,98 dir (MEB-YÖK, 2002; YÖK, 2004).

Gelişen teknolojiye ayak uydurabilmek, işletmelerin ihtiyacı olan yetişmiş ara insan gücünü artırabilmek için; 1730 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 5 Yıllık Kalkınma Planları ve 16. Milli Eğitim Şurasında mesleki ve teknik ağırlıklı bir eğitim sisteminin hayata geçirilmesi öngörülmüştür.

Ülkemizdeki işgücünün %78'inin ilköğretim, %14'ünün ortaöğretim, %8'inin yüksek öğretim gördüğü dikkate alınır, gelişmiş olan ülkelerle rekabet edebilmek için çalışan işgücünün niteliğinin ve niceliğinin artırılma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır (AÜ Çankırı MYO, 2004).

İlköğretim sonrası öğrencilere, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının cazip hale getirilmesi için mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları ile MYO'ları arasında program bütünlüğü ve devamlılığının sağlanması amacıyla sınavsız geçiş projesi MEB ve YÖK'ün oluşturduğu çalışma gruplarında tartışılarak geliştirilmiş, tasarı 4702 Sayılı Kanun olarak 10.08.2001 tarih ve 24458 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yasa gereği, 2002-2003 öğretim yılından itibaren mesleki ve teknik ortaöğretim programlarından mezun olan öğrenciler, programlarının devamı veya buna en yakın MYO'larındaki programlara sınavsız geçiş yapmaktadırlar.

5. SINAVSIZ GEÇİŞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2002-2003 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan sınavsız geçiş sistemi ile MYO'larına kayıt yaptıran öğrencilerin öğrenme ve ders çalışma alışkanlıklarının yeterli olmadığı gözlenmiştir. Bunun öğrencilerin hiçbir çaba sarfetmeden "nasıl olsa üniversiteye (MYO'larına) gireceğiz" düşüncesine sahip olmalarından, mesleki ve teknik öğretimdeki mevcut yönetmeliklere göre yeterli özeni ve gayreti göstermeden mesleki ve teknik öğretimde mezun olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Öğrencilerin ilk ve ortaöğretimden yeterli çalışma, özen ve gayreti göstermeden başarılı olma alışkanlıklarını MYO'larında devam ettirmek istemeleri, hem öğrencileri başarısız kılmakta hem de öğretim elemanlarının motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum, YÖK'ün "Meslek Yüksek Okullarının Bugünkü Durumu ve Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullarından Meslek Yüksek Okullarına Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi" raporunda da belirtilmektedir.

Sınavsız geçişle MYO'larına gelen öğrencilerle birlikte okullardaki fiziki tahribatın arttığı, disiplinsizliğin çoğaldığı gözlenmiştir.

Sınavsız geçişle MYO'larının kontenjanlarının durumu öğrenci ayrılma oranlarının düzeyi ile ilgili Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Alaplı Meslek Yüksek Okulunda bir çalışma yapılmış, 2002 ve 2003 girişli öğrencilerden 01.10.2003 ile 30.06.2004 tarihleri arasında ayrılanların sayısı ve oranı Tablo 1 de gösterilmiştir.

Tablo 1: 2003-2004 Eğitim Öğretim Yılında Kayıtlı 2002-2003 Girişli Öğrenci Sayıları ve Ayrılma Oranları

Giriş Yılı	Kontenjan	Kayıtlı Öğr.	Ayrılan Öğr.	Ayrılma Oranı	Kontenjan Açığı
2002	960	872	66	7,57	9,17
2003	1080	661	42	6,35	38,79

Kaynak: ZKÜ AMYO (2004); *Öğrenci Kayıtları*, Alaplı.

Tablo 1'in incelenmesinde kontenjan açığının 2002 yılına göre 2003 yılında arttığı, ayrılma oranının ise azaldığı gözlenmiştir. Sınavsız geçişin ilk yılında kontenjan açığının düşük olması, 2002 yılı öncesinde mesleki ve teknik ortaöğretimden mezun olup üniversite sınavına girmeyen, ya da girip de başarısız olan öğrenciler ile 2002 yılı mezunlarının MYO'larına kayıt olmasından kaynaklandığı, ayrılma oranının yüksekliği ise; meslek yüksek okullarına kayıt olan öğrencilerin yeterli çabayı göstermeden MYO'larında başarılı olamayacaklarını anlamalarından kaynaklandığı söylenebilir. 2003 yılında kontenjan açığının yüksek oluşunun bir başka nedeninin de çoğunluğu aynı eğitim bölgesinden gelen 2002 yılında MYO'larına kayıt yaptıran ayrılan öğrencilerin, MYO'larında çalışmadan başarılı olmanın mümkün olmadığını bölgesindeki mesleki ve teknik orta öğretimden yeni mezun olan veya olacak öğrencilere aktarmalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Sınavsız geçişle meslek yüksek okullarına kayıt olan öğrencilerin derslerdeki başarı durumlarının da iç açıcı olduğu söylenemez. Alaplı Meslek Yüksek Okulundaki öğretim elemanları ile yapılan birebir görüşmelerde öğretim elemanları; meslek lisele-

rinden gelen öğrencilerin alt yapısının yetersiz, derslere ilgisiz ve derse araç-gereçleriyle gelmedikleri bu durumun ise; kendilerinin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediğini ifade etmektedirler. Bu durumu YÖK'ün "Meslek Yüksek Okullarının Bugünkü Durumu ve Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okullarından Meslek Yüksek Okullarından Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi" raporu da desteklemektedir. ZKÜ Alaplı Meslek Yüksek Okulunda yapılan bir çalışma ile 2003-2004 öğretim yılı I. yarısında Teknik Programlar Bölümü Endüstriyel Elektronik Programı 2003 girişli öğrencilerin aldığı dersler ve başarı oranları Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2'nin incelenmesinde MYO'larındaki müfredat programları ve içeriği, mesleki ve teknik ortaöğretimdeki programların devamı olarak MEB-YÖK MYO'ları Program Geliştirme Projesi uzmanlarınca hazırlandığı halde mesleki ve teknik ortaöğretimden gelen öğrencilerin eğitim-öğretim kalitesinin düşük olmasından hem ortak derslerde hem de mesleki derslerde yeterli başarıyı gösterdikleri söylenemez. Öğrencilerin hem derslere devamsızlığının hem de sınavlara girmeyenlerin sayısının yüksek olduğu gözlenmiştir. Devamsızlık ve sınavlara girmeme nedeniyle eğitim-öğretim süresini uzatan öğrencilerin hem ailelerine, hem devlete maliyetleri artmaktadır. Bu durumdaki öğrencilerin mezuniyetlerinin gecikmesi nedeniyle, mesleklerine birkaç yıl geç başlamaları öğrenciler açısından daha büyük kayıptır.

Tablo2: ZKÜ Alaplı MYO. Teknik Programlar Bölümü Elektronik Programı Endüstriyel 2003-2004 Eğitim-Öğretim Yılı I.Yarı Yıl 2003 Girişli Öğrencilerin Başarıları

Dersler	Dersi Alan (A)	Devamsız	Sınav Girmeyen	Sınav Giren (B)	Geçen (C)	C/B%	C/A%
Matematik I	58	9	9	40	14	35	24
Bilgisayar	58	2	12	44	30	68	52
Teknolojinin Bil.İlk.	58	4	18	36	18	50	31
Elekt.ve Elektronik Ölçmeleri	58	5	11	42	36	86	62
Doğru Akım Dev.Analizi	58	3	16	39	22	56	38
Sayısal	58	5	13	40	22	55	38
Atatürk İlk.ve İnk.Tar.	58	4	9	45	9	20	15
Türk Dili I	58	4	8	46	11	24	19
Yab.Dil I	58	4	11	43	19	44	33

Kaynak: ZKÜ AMYO (2004); Öğrenci Kayıtları, Alaplı.

6. SONUÇLAR

1. Sınavsız geçişle “nasıl olsa MYO’larına gireceğim” diyen mesleki ve teknik orta-öğretim öğrencilerinin bilgi ve beceri kazanmak için yeterli çabayı gösterdikleri söylenemez.
2. Mesleki ve teknik ortaöğretimden yeterli bilgi ve beceriyi kazanamayan öğrenci MYO’larındaki başarıyı düşürmektedir, denilebilir.
3. Mesleki ve teknik ortaöğretim öğrencilerinin MYO’larını yeteri kadar tanımadıkları, istekli olmadıkları başarı oranlarının düşük olması nedenleriyle MYO’larından ayrılma oranının yüksek olduğu söylenebilir.
4. 4702 Sayılı Sınavsız Eğitim Yasası ile mesleki ve teknik liselere giriş özendirilmek istenmiş ama MYO’larındaki öğrencilerin hem kalitesinde hem de sayısında düşüş olduğu gözlenmiştir.
5. Sınavsız geçiş ile MYO’larına gelen yetersiz, isteksiz mesleki ve teknik ortaöğretim öğrencileri MYO’larındaki öğretim elemanlarının motivasyonunu olumsuz yönde etkiledikleri söylenebilir.

7. ÖNERİLER

1. Mesleki ve teknik ortaöğretimde yeteri kadar çaba göstermeyen öğrencileri başarılı duruma getiren yönetmelikler yeniden gözden geçirilmelidir.
2. Mesleki ve teknik ortaöğretimde öğrencinin bilgi ve beceriye dayalı bir başarıyı sağlayabilmesi için araştırmalar yapılmalıdır.
3. 4702 Sayılı Sınavsız Geçiş Yasası yeniden gözden geçirilmeli, her isteyen öğrenci değil, örneğin; programlarında ilk %10-20’ye girerek başarı sağlayan öğrenciler sınavsız geçişten yararlanmalı. Bu durumda; mesleki ve teknik ortaöğretim programlarındaki öğrencilerin, programlarında ilk %10-20’ye girebilmek için, kendi aralarında yarışa girebilecekleri ve öğrencilerin başarılarının artabileceği düşünülebilir.
4. MYO’larında 2004-2005 öğretim yılından itibaren mesleki ve teknik ortaöğretim öğrencilerinden boşta kalan kontenjanlara ilk yerleştirmede ÖSS lise öğrencileri de yerleştirileceğinden meslek yüksek okulu programlarındaki pratikler artırılabilir.
5. Ücretlendirmede pratiklerin yalnız 10 saati dikkate alındığından toplam pratik yükü 10 saatin üzerinde olan öğretim elemanı dersi yaptığı halde ücretini alamamaktadır. Öğretim elemanının mağduriyeti önlenmelidir.

KAYNAKÇA

Akpınar, B. (2003); *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı 33, Pegem, Ankara.

MEB-YÖK (2002); *Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarından Meslek Yüksek Okullarına Geçiş Uygulama Esasları*, Ankara.

ÖSYM (2002); 2002 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYM), *Yüksek Öğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu*, Ankara.

YÖK (2004); *Meslek Yüksek Okullarının Bugünkü Durumu ve Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullarından Meslek Yüksek Okullarına Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi*, Ankara.

ZKÜ, AMYO (2004); *Öğrenci Kayıtları*, Alaplı.